

ÜNİTE 3: ORMAN AFETLERİ FARKINDALIĞI VE VAHŞİ DOĞADA HAYATTA KALMA

EĞİTİM MODÜLÜ 16: Orman Afetlerinde Hayat Kurtaran Temel Beceriler

Yazar: [Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)/ VETREADY Proje
Ortaklığı]

Proje numarası: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak, burada ifade edilen görüş ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE) görüşlerini yansıtmayabilir. Avrupa Birliği veya hibe veren kurum bu görüş ve fikirlerden sorumlu tutulamaz.

Eğitim Modülünün Amacı

Genel Amaç: Ormanlık ve vahşi doğa ortamlarında meydana gelebilecek acil durumlarda farkındalığınızı artırmak ve hayati önem taşıyan beceriler edinmenize yardımcı olmak, panik ve stres altında doğru kararları verebilmeniz için sizi zihinsel ve fiziksel olarak hazırlamak.

Eğitim modülünün süresi: 2,6 akademik saat

Değerlendirme yöntemi: Eğitim modülünün tamamlanmasının ardından çoktan seçmeli test

Hedef Gruplar: Mesleki eğitim öğrencileri, mesleki sürekli eğitim öğrencileri, diaspora öğrencileri, mesleki eğitim ve mesleki sürekli eğitim eğitmenleri

Öğrenciler için kazanım:

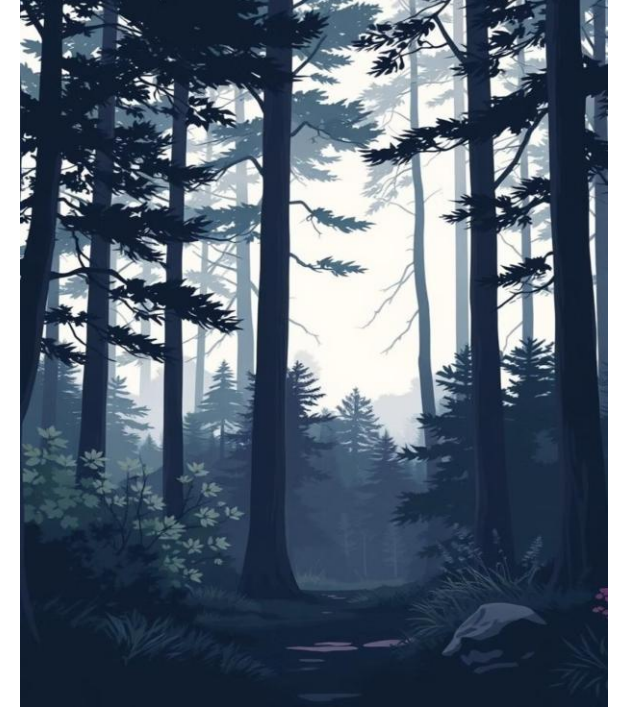
Bitirme Sertifikası (yaygın eğitim programı)

Eğitmenler için kazanım:

Mesleki Yeterlilik Geliştirme Sertifikası

T.6.2 kategorisinde hedeflenen çapraz ESCO becerisi: Yaşam becerileri ve yetkinlikleri /

Çevresel beceri ve yetkinliklerin uygulanması

Resim 1. Orman (A.Esiyok tarafından Gamma aracılığıyla oluşturulan yapay zeka görseli)

Eğitim Modülünün Öğrenim Çıktıları

Bilgi

- Orman yangınlarına karşı temel güvenlik ve önleyici tedbirler.
- Yangın üçgeninin temel bileşenleri (yakıt, oksijen, ısı) ve insan kaynaklı yangın nedenleri.
- Doğada yön bulmak için kullanılan doğal yöntemler ve bu yöntemlerin sınırları.

Beceriler

- Kaybolduğunuzda yön ve güvenli rotalar bulmak için navigasyon becerileri.
- Acil durum barınağı inşa etme ve yardım için sinyal verme yöntemleri.
- Doğada kaza ve yaralanmalar (örneğin yılan ısırması, burkulma, hipotermi) için temel ilk yardım müdahaleleri.
- Fiziksel ve manuel beceriler ve yetkinlikler (ESCO ile ilgili bir beceri olarak; örneğin ilk yardım, barınak inşa etme ve sinyal verme).

Sunuş: Orman Afetlerinde Hayat Kurtaran Temel Beceriler Nelerdir?

Orman afetleri için temel hayat kurtarıcı beceriler, vahşi bir ortamda hayatta kalmak ve riskleri azaltmak için gereken bir dizi kritik beceri ve bilgiyi ifade eder. Bu beceriler, yangın, kaybolma, aşırı hava koşulları ve yaralanmalar gibi potansiyel tehditlerin yönetilmesine odaklanır.

Temel alanlar şunlardır:

- Ormanlık alanlarda temel yangın güvenliği ve yangın önleme.
- Kaybolmamak ve güvenli rotalar bulmak için navigasyon becerileri.
- Acil durum barınağı inşası ve yardım için sinyal verme.
- Doğada meydana gelen yaralanmalarda (örneğin yılan ısırıkları, burkulmalar, bitkinlik) temel ilk yardım.

Temel Kavramlar ve Terminoloji

- **Orman Yangını:** Ormanlık, otlak veya kırsal alanlara yayılan kontrolsüz bir yangındır. Hızlı yayılması ve geniş alanları etkileme potansiyeli nedeniyle tehlikelidir.
- **Hayatta Kalma Çantası (Acil Durum Çantası):** Acil bir durumda hayatta kalmak için gerekli malzemeleri (su, yiyecek, ilk yardım çantası, el feneri, harita vb.) içeren önceden paketlenmiş bir çanta.
- **DURMA İlkesi:** Vahşi doğada kaybolduğunuzda uygulayabileceğiniz temel bir strateji:
- **Dur:** Panik yapmayın.
- **Düşünün:** Durumu değerlendirin.
- **Gözlemleyin:** Çevrenizi inceleyin.
- **Planlayın:** İzleyeceğiniz yolu belirleyin.
- **Acil Durum Barınağı:** Aşırı sıcaklıklara ve sert hava koşullarına (rüzgar, yağmur) karşı koruma sağlamak için doğal malzemelerden yapılmış geçici bir barınak.
- **Yardım Çağrısı:** Kurtarma ekiplerinin sizi bulmasına yardımcı olmak için yapılan görsel veya işitsel sinyaller (ayna yansıması, duman, düdük sesi).

Önemi Anlamak

Gerçek Dünya ile Bağlantı Kurun: Afetler önceden uyarı vermeden meydana gelebilir. Hayat kurtaran temel becerilere sahip olmak, kendinizi, ailenizi ve çevrenizdekileri korumak için çok önemlidir.

Gerçekler ve İstatistikler: 2025 yılında, AB'de bir milyon hektardan fazla orman yandı; bu, önceki yılın neredeyse beş katı bir alan. Bu durum, önemli çevresel ve ekonomik kayıplara işaret etmektedir.

AB Sivil Koruma Mekanizması, 2025 yılında 11 ülkede çıkan orman yangınlarına müdahale etmek için 18 kez devreye girmiştir. Bu durum, sorunun boyutunu ve koordineli eylemin önemini göstermektedir.

AB Öncelikleri ile Bağlantı: Bu eğitim modülü, Yeşil Anlaşma, afet direnci ve iklim adaptasyonu gibi AB öncelikleri ile doğrudan ilgilidir. Daha dirençli toplumlar oluşturmak ve ormanları korumak, bu hedeflerin merkezinde yer almaktadır.

Dayanıklılığa Giden İlk Adım: Afet risklerini anlamak, afetlere dayanıklı hale gelmenin ilk adımıdır. Bu eğitim sadece teorik bilgi değil, hayati öneme sahip pratik bir kılavuzdur.

Bu Eğitim Modülü Neden Önemlidir?

- **Doğa ile Bağlantınız:** Doğal afetler en beklenmedik anlarda meydana gelebilir. Yürüyüş, kamp veya doğa aktiviteleri sırasında bir acil durumla karşılaşmak sizi hazırlıksız yakalayabilir.
- **Kendinizi ve Sevdiklerinizi Koruyun:** Bu eğitim modülü sadece teorik bilgi sunmakla kalmaz, kendinizi, ailenizi ve çevrenizdeki diğer kişileri korumak için hayati öneme sahip pratik beceriler de sağlar.
- **Hayat Kurtaran Beceriler:** Vahşi doğada ilk yardım bilgisi temel bir yaşam becerisidir. Bu eğitimde edineceğiniz beceriler, orman yangınıyla karşılaştığınızda, kaybolduğunuzda veya yaralandığınızda hayatınızı kurtarabilir.
- **Dayanıklılığın İlk Adımı:** Doğanın risklerini anlamak, afetlere karşı dayanıklı olmanın ilk adımıdır. Bu eğitim, panik anında mantıksız davranmanızı önleyecek, sakin kalmanıza, doğru kararlar almanıza ve hayatta kalma şansınızı artırmanıza yardımcı olacak bir kılavuzdur.

Orman Afetleri için Hayati Önem Taşıyan Beceriler Bağlamında Doğal Afetler

- Bu eğitim, doğal afetlerin getirebileceği zorlukları yönetmenize yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Bu beceriler, bir kriz sırasında daha güvenli ve etkili bir şekilde hareket etmenizi sağlar:
- Yangın Güvenliği: İklim değişikliğinin neden olduğu kuraklık ve aşırı sıcaklıklar, insan kaynaklı orman yangınlarının daha hızlı yayılmasına ve daha yıkıcı hale gelmesine neden olmaktadır. Bu nedenle, yangın önleme ve güvenli ateş yakma becerileri her zamankinden daha önemlidir.
- Navigasyon Becerileri: Doğal afetler araziye zarar verebilir veya şiddetli hava koşulları (yağmur, kar, sis) görüşü engelleyerek kaybolma riskini artırabilir. Bu tür durumlarda, GPS gibi teknolojik cihazlar çalışmaz hale gelebileceğinden, harita ve pusula kullanma gibi geleneksel navigasyon becerileri hayati önem taşır.
- Barınma ve Sinyal Verme: Afetler altyapıyı ve binaları tahrip edebilir. Acil durum barınakları, güvenlik ve gıda, su ve tıbbi yardıma erişim sağlayarak bu tür durumlarda iyileşmenin ilk adımıdır.
- İlk Yardım: Afetler sırasında, kentsel alanlardaki acil durum hizmetleri aşırı yüklenebilir. Hastanelere erişimin zor olduğu uzak ortamlarda yaralı ve hastaları tedavi etmek için geliştirilen Vahşi Doğa İlk Yardımı (WFA) bilgisi, kentsel afet senaryolarında da hayat kurtarıcı olabilir.

Orman Yangınları: Nedenleri ve Önlenmesi

Yangın Üçgeni: Yangın için üç temel bileşen gereklidir: Yakıt, Oksijen ve Isı (tutuşma kaynağı).

İnsan Kaynaklı Yangınlar: Orman yangınlarının %90'ından fazlası ihmal, Dikkatsizlik veya kasıtlı eylemler gibi insan kaynaklı faktörlerden kaynaklanmaktadır.

En Yaygın Nedenler:

Güvenlik önlemleri alınmadan ormanda ateş yakmak.

Sönmemiş sigara izmaritleri ve kibritleri atmak.

Anız yakmak ve ormanda cam veya cam parçaları bırakmak.

Alınması Gereken Önlemler:

Ormana yakın evlerin çevresindeki kuru ot ve yaprakları temizlemek.

Yanıcı maddeleri evlerden uzak bir yerde saklamak.

Su hortumlarını ve el aletlerini kullanıma hazır tutmak.

Yangın söndürücülerin düzenli bakımını sağlamak.

Resim 2. Orman yangını önlemleri (A.Esiyok tarafından Gamma üzerinden AI ile üretilmiştir)

Güvenli Ateş Yakma

Yer Seçimi:

Belirlenmiş ve güvenli alanları seçin. Yanıcı maddelerden ve ağaçlardan en az 10-15 metre uzakta bir ateş çukuru kazın.

Yakıt Malzemesi:

Yalnızca yere düşmüş kuru ve ölü odunları toplayın. Malzemeleri çıra (kolayca alev alan ince malzeme), çıra (kalem kalınlığında dallar) ve ana yakıt (daha kalın odun) olarak ayırın.

Ateş Kontrolü:

Ateşi asla gözetimsiz bırakmayın. Söndürmek için su veya toprak kullanın ve közlerin tamamen soğuduğundan emin olun.

Yangın Sırasında Davranış Kuralları

İhbar: Yangın görürseniz derhal 112 Acil Yardım Hattı'nı arayın.

Müdahale: Yangın küçükse müdahale edebilirsiniz. Büyükse uzman ekipleri bekleyin.

Tahliye:

Dumandan korunmak için maske veya ıslak bez kullanın.

Panik yapmayın, yetkililerin talimatlarına uyun ve belirlenen toplanma noktalarına gidin.

Yolları itfaiye araçları için açık tutun.

Duraklayın ve Düşünün

Senorya: "Sıcak bir yaz günü ve ormanın içinden geçen, az kullanılan bir yolda ilerliyorsunuz. Farklı illerdeki orman yangınlarıyla ilgili haberler duyuyorsunuz. Önünüzdeki araç sürekli çöp ve atık atıyor."

Rehber Soru: "Bu durumda ne yapardınız? Yangını önlemek ve kendi güvenliğinizi sağlamak için hangi adımları atardınız?"

Şekil 3. Ormanda sürüş (H.Berktaş tarafından firefly.adobe aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Duraklayın ve Düşünün

Senaryo Cevabı: Farkındalık ve Sorumluluk Durumu

Belgelendirin ve Bildirin: Öncelikle, önünüzdeki aracın plaka numarasını ve modelini not edin. Kendinizi tehlikeye atmadan güvenli bir mesafe bırakın. Hemen 112 Acil Çağrı Hattını arayın ve durumu ve aracın ayrıntılarını bildirin. Orman yangınlarının %90'ından fazlasının insan faktörlerinden kaynaklandığını unutmayın.

Güvenliğinizi Sağlayın: Kendinizi tehlikeye atabileceğinden, asla aracı takip etmeyin veya agresif tepki vermeyin. Öncelikli göreviniz yangın riskini bildirmektir.

Kanıt toplayın (Güvenliyse): Mümkün ve güvenliyse, olayın fotoğrafını veya videosunu çekin. Bu, yetkililer için önemli bir kanıt olabilir.

Önlemenin önemini vurgulayın: Bu senaryo, küçük bir dikkatsizlik bile büyük bir felakete yol açabileceğini vurgulamaktadır. İnsanlara, evlerin çevresindeki kuru otları temizlemek ve yanıcı maddeleri evlerden uzak tutmak gibi basit önleyici tedbirlerin önemini hatırlatın.

Navigasyon: Harita, Pusula ve GPS

Harita: Topografik haritalar arazi hakkında ayrıntılı bilgi sağlar. Bu haritalardaki kontur çizgileri (izohips) kullanarak arazinin üç boyutlu yapısını anlayabilirsiniz.

Pusula: En temel ve güvenilir navigasyon aracıdır. Manyetik iğnesi her zaman manyetik kuzeyi gösterir. Pusula kullanırken, manyetik sapmaya neden olabilecek metal nesnelerden ve elektrik hatlarından uzak durun.

GPS: GPS cihazları konum, hız ve yön gibi anlık bilgiler sağlar. Ancak, bu cihazlar bataryaya bağlıdır ve sinyal kaybedebilir, bu nedenle harita ve pusula kullanımı bilgisi her zaman öncelikli olmalıdır.

Resim 4. gps, harita (H.Berktaş tarafından firefly.adobe aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Navigasyon: Doğal Yöntemler

Güneş ve Gölge:

Sağ kolunuzu güneşin doğduğu yere (doğuya) doğru uzattığınızda, sol kolunuz batıyı, önünüz kuzeyi ve arkanız güneyi gösterir. Yere bir çubuk saplayarak, gölgesinin yönünü takip ederek doğu-batı çizgisini belirleyebilirsiniz.

Yıldızlar:

Geceleri en güvenilir gösterge, kuzey yönünü gösteren Kuzey Yıldızı'dır (Polaris). Büyük Kepçe ve Cassiopeia gibi belirgin yıldız gruplarını kullanarak Kuzey Yıldızı'nı bulabilirsiniz.

Diğer Göstergeler:

Yosun genellikle ağaçların ve kayaların kuzey tarafında büyürken, karınca yuvalarının girişi güneye bakar. Ancak, bu yöntemlerin güvenilirliği hava ve coğrafi koşullara göre değişir.

Duraklayın ve Düşünün

Manzaralı Yan Yol Tehlikeli Hale Geliyor

Senaryo: “Ailenizle birlikte bir yolculuğa çıkmışsınız. Haritaya bakarak, ana otoyoldan ayrılan, ağaçlarla çevrili güzel bir yan yola girmeye karar veriyorsunuz. Bir süre sonra, yolun sonuna geldiğinizi fark ediyorsunuz. Geri dönmeye çalışıyorsunuz ama geldiğiniz yolu bulamıyorsunuz. Üstelik telefonunuzda da sinyal yok.”

Yol Gösterici soru: “Bu durumda, kendinizin ve ailenizin güvenliğini sağlamak için ilk olarak ne yapardınız? Arabada kalmak mı, yardım bulmak için yürümek mi daha iyi olurdu? Bu senaryoda kağıt harita veya pusula bulundurmanın önemi nedir?”

Resim 5. Ormanda kaybolma (AI-H.Berktaş tarafından firefly.adobe aracılığıyla oluşturulmuştur)

Duraklayın ve Düşünün

Senaryo Cevabı: Doğru Kararlar Hayat Kurtarır

Aracınızda kalın: Öncelikle panik yapmayın. Aracınızda kalın. Aracınız geçici bir sığınak görevi görür ve kurtarma ekiplerinin sizi bulmasını kolaylaştırır. Arama ve kurtarma operasyonları genellikle kaybolan araçları bulmaya odaklanır.

Harita ve Pusula kullanın: Kağıt haritanız ve pusulanız varsa, telefonunuzun aksine bunlar sinyale bağlı değildir. Haritada konumunuzu belirleyebilir, pusulayı kullanarak doğru yönü bulabilir ve ana yola veya yakındaki bir yerleşim yerine doğru yol alabilirsiniz.

Kendinizi görünür hale getirin: Arabadan çıkın ve kurtarma ekiplerinin konumunuzu daha kolay fark edebilmesi için parlak renkli bir kumaş veya eşyayı bir ağaca veya aracınızın üstüne asın.

Malzemelerinizi yönetin: Sahip olduğunuz su ve yiyecek miktarını değerlendirin ve bunları dikkatli bir şekilde paylaşın. Acil durum kiti varsa, içindekileri değerlendirin.

Yardım için sinyal verin: Aynanız varsa, onu kullanarak güneş ışığını yansıtarak kurtarma ekiplerine sinyal verebilirsiniz. Geceleri, arabanızın farlarını yakıp söndürerek yardım sinyali verebilirsiniz.

STOP ilkesini Unutmayın: Herhangi bir eylem planı yapmadan önce, DURUN, DÜŞÜNÜN, GÖZLEMLEYİN ve PLANLAYIN. Bu, yanlış kararlar vermenizi önler.

Acil Durum Barınakları ve Barınak İnşaatı

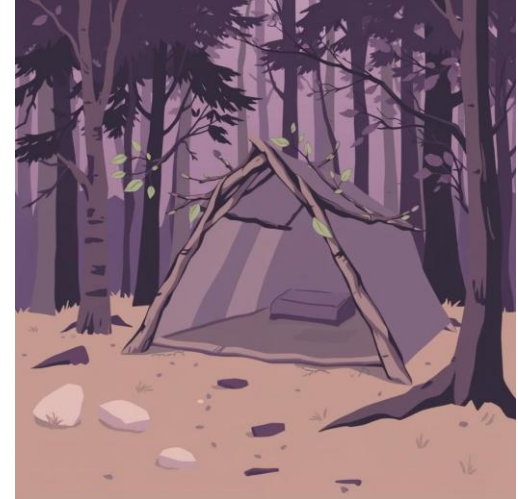
Barınakların Önemi: Vahşi doğada uygun bir barınak, vücut ısını koruyarak hipotermi gibi hayati tehlike arz eden durumları önler. Barınak yeri seçimi, afet veya acil durumlarda atılması gereken ilk adımlardan biridir.

Barınak Yapımı: Doğada bulunan doğal malzemeler (kuru ağaç dalları, yapraklar, toprak) kullanılarak basit ve etkili barınaklar inşa etmek mümkündür. En kolay barınak türü, dalları bir ağaca yaslayarak inşa edilen eğimli bir yapıdır.

Farklı İklimlere Uygun Barınaklar:

Doğal Barınaklar: Mağaralar veya büyük ağaç oyukları gibi doğal oluşumlar geçici barınak olarak kullanılabilir. Ancak, bu yerlerde yılan ve akrep gibi tehlikeli hayvanların bulunma riski unutulmamalıdır.

Kış Barınakları: Kış koşullarında, kar barınakları veya iglolar, ısı yalıtımı açısından çadırlardan bile daha etkili bir çözüm sunabilir.

Resim 6. Barınak kurulumu (A.Esiyok tarafından Gamma aracılığıyla AI ile oluşturulmuştur)

Yardıma Çağırısı Yapma Yöntemleri

Uluslararası Sinyal: Uluslararası tehlike sinyali SOS koduna dayanır (Üç kısa, üç uzun, üç kısa). Bu sinyal hem işitsel hem de görsel yöntemlerle iletilebilir.

İşitsel Sinyal: Dödük, işitsel SOS sinyalini iletme için en etkili araçlardan biridir. Dödüğün sesi insan sesinden çok daha uzağa ulaşabilir.

Görsel Sinyal: Ayna, cep telefonu ekranı veya el feneri gibi yansıtıcı bir yüzey kullanılarak ışık sinyalleri verilebilir. Hava ekipleri tarafından kolayca fark edilebilmek için parlak renkli giysiler giymek de önemlidir.

Teknolojik Sinyal: Cep telefonu sinyalinin olmadığı bölgelerde, uydu iletişim cihazları hayat kurtaran bir alternatif sunar. Bu cihazlar, konum bilgilerini yetkililere iletme için güvenilir bir yoldur.

Vahşı Doğa İlk Yardımı: İlk Yardım Çantası

Vahşı doğada ilk yardım bilgisi temel bir yaşam becerisidir.

Yanınızda taşıdığınız ilk yardım çantası hayat kurtarabilir.

Temel İçerik: İlk yardım çantanızda yara bandı, bandaj, gazlı bez, steril gazlı kompres ve makas gibi malzemeler bulunmalıdır.

Acil Durum Malzemeleri: Ayrıca, termal acil durum battaniyesi (hipotermi için), soğuk kompres ve düdük gibi malzemeler de çok önemlidir.

Vahşı Doğada İlk Yardım: Özel Durumlar

Yılan ısırması:

Sakin olun ve hareketlerinizi en aza indirin. Yara su ile yıkanmalı ve yaranın yakınındaki takılar çıkarılmalıdır.

Dolaşımı kısıtlamadan bandaj uygulanabilir. Asla turnike uygulamayın, yarayı kesmeyin veya zehri emmeye çalışmayın.

Vahşı Doğada İlk Yardım: Hipotermi ve Burkulmalar

Hipotermi (Vücut Sıcaklığının Düşmesi):

Kişiyi hareket ettirmeyin; sıcak ve kuru bir yere götürün. Islak giysileri fazla hareket ettirmeden keserek çıkarın ve kişiyi kuru battaniyelere sarın.

Vücut ısını korumak için, sadece boyun, göğüs ve kasık bölgelerine sıcak kompres uygulayın; kollara ve bacaklara uygulamayın, çünkü bu, soğuk kanın kalbe geri dönmesine ve kalp şokuna neden olabilir.

Burkulmalar:

RICE yöntemini (Dinlenme, Buz, Sıkıştırma, Yükseltme) uygulayın.

Yaralı bölgeyi dinlendirin.

Buz veya soğuk kompres uygulayın.

Bölgeyi sıkı bir bandajla sarın.

Yaralı bölgeyi kalp seviyesinin üzerine kaldırın.

Asla sıcak uygulama veya masaj yapılmamalıdır.

Orman Afetlerinde Hayati Önem Taşıyan Kurtarma Becerilerinde Teknolojik / Endüstriyel Afetler

Teknolojik / Endüstriyel Afetler: Etkileri ve Hazırlık

Teknolojik ve endüstriyel afetler, insan yapımı sistemlerin veya ekipmanların arızalanmasıyla meydana gelir ve doğal ortamlarda bireyleri veya küçük grupları doğrudan etkileyen kazalara yol açar.

Doğal afetlerle birleştğinde, bu olaylar orman ve vahşi doğa ortamlarında ek riskler yaratır.

İletişim Sistemi Arızaları

Tanım: Doğal afetler (fırtınalar, yangınlar vb.) veya teknik arızalar nedeniyle cep telefonu sinyallerinin, GPS'in ve internet altyapısının kesintiye uğraması.

Yaşam Üzerindeki Etkisi: Navigasyon ve yardım çağırma yeteneğinin kaybedilmesi, kaybolma riskinin artması.

Koruma:Yalnızca teknolojiye güvenmeyin; her zaman fiziksel bir harita ve pusula taşıyın.

Cihazlarınız için yedek güç kaynakları (güç bankaları) taşıyın.

Endüstriyel Tesis Kazaları

Tanım: Kimyasal sızıntılar, patlamalar veya zehirli atıkların salınması gibi yakın endüstriyel tesislerden kaynaklanan kazalar.

Yaşam Üzerindeki Etkisi: Hava ve su kirliliği yoluyla sağlık tehdidi oluşturur.

Korunma: Rüzgar yönünü belirleyin ve kirli havanın geldiği yönden uzaklaşın.

Filtrelemeden veya arıtmadan doğada bulduğunuz suyu içmeyin.

Koruyucu maske veya bandana taşıyın.

Altyapı Arızaları ve Çevresel Zararlar

Tanım: Ormanlık alanlarda meydana gelen elektrik hatlarındaki kısa devreler, boru hatlarındaki sızıntılar veya diğer altyapı arızaları.

Yaşam Üzerindeki Etkisi: Bu arızalar yeni bir yangın kaynağı olabilir veya çevre kirliliğine yol açabilir.

Koruma: Kesinlikle gerekli olmadıkça, altyapı hatlarının bulunduğu alanlarda kamp kurmaktan kaçının.

Şüpheli durumlar fark ederseniz, 112 Acil Çağrı Merkezi'ni arayarak derhal yetkililere bildirin.

Duraklayın ve Düşünün

Senaryo

- Yürüyüş yaparken havada keskin ve hoş olmayan bir koku fark edersiniz. Telefonunuzla yardım çağıramazsınız çünkü sinyal yoktur. Yürümeye devam ederken koku yoğunlaşır ve biraz ileride, patikanın yanındaki deredeki suyun garip bir rengi olduğunu görürsünüz. Rüzgârın geldiği yönde yakınlarda bir fabrika olduğunu hatırlarsınız.
- **Adım 1:** Anlamak ve Kendinizi Korumak
- Kokunun ve suyun renginin değişmesi ne anlama geliyor? Bu durum sizi hangi tehlikeye karşı uyarıyor? Rüzgârın estiği yönden uzaklaşmak için ne yaparsınız? Bu sizi nasıl korur?
- **Adım 2:** Güvenlik ve Harekete Geçmek Bu tehlikeli bölgeden uzaklaşmak için hangi yöne doğru hareket edersiniz? Dere suyu içmek için güvenli mi? Neden? Yanınızda bulunan hangi eşyalar (maske, su arıtma tabletleri vb.) bu durumda size yardımcı olabilir?
- **Adım 3:** Hayatta Kalma ve Yardım Çağırma
- Sinyaliniz olmadığına göre, yetkilileri nasıl bilgilendirmeye çalışırsınız?
- Yardım gelene kadar güvenli bir noktaya ulaştıktan sonra hayatta kalmak için hangi adımları atarsınız?

Resim 7. trekking (AI-H.Berktaş tarafından firefly.adobe aracılığıyla oluşturulmuştur)

Orman Afetlerinde Hayati Kurtarma Becerileri Bağlamında Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler

Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler

Bu slayt, vahşi doğada ortaya çıkabilecek ve sağlığı doğrudan etkileyebilecek potansiyel riskleri ele almaktadır.

1.Vektörle Bulaşan Hastalıklar Tanımı: Böcekler (keneler, sivrisinekler gibi) ve diğer canlılar (örneğin, kene ısırmasıyla bulaşan Lyme hastalığı) tarafından insanlara bulaşan hastalıklar.

Korunma:

Vahşi doğada yürüyüş yaparken uzun kollu gömlekler ve pantolonlar giyin.Keneleri daha kolay görebilmek için açık renkli giysiler giyin.

Böcek kovucular kullanın.Vücudunuzda keneler ve diğer böcekler olup olmadığını sık sık kontrol edin.

Orman Afetlerinde Hayati Kurtarma Becerileri Bağlamında Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler

2. Zehirli Bitkiler ve Mantarlar

Tanım: Temas veya tüketim yoluyla alerjik reaksiyonlara, zehirlenmeye veya ciddi sağlık sorunlarına neden olabilen bitki ve mantar türleri.

- * Tanımadığınız bitki veya mantarları yemeyin.
- * Ciltte tahriş ve kızarıklık oluşursa, etkilenen bölgeyi temiz suyla yıkayın ve kaşıntıyı azaltmak için soğuk kompres uygulayın.

Resim 8 mantarı (H.Berktaş tarafından firefly adobe aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

Orman Afetlerinde Hayati Kurtarma Becerileri Bağlamında Biyolojik / Sağlıkla İlgili Afetler

3. Hayvan Saldırıları ve Karşılaşmaları

Tanım: Vahşi hayvanların saldırıları veya karşılaşmaları sonucu meydana gelen yaralanmalar (ısıрма, tırmalama vb.).

Korunma: Hayvanlara, özellikle yavrularına yaklaşmayın. Geceleri yiyeceklerinizi güvenli bir şekilde ve kamp alanından uzakta saklayın.

Bir hayvanla karşılaşırsanız, sakın olun, göz teması kurmayın ve geri çekilin.

Duraklayın ve Düşünün

Yılan ısırması

Bir arkadaşınızla ormanlık bir alanda yürüyüş yapıyorsunuz ve patikadan kestirme bir yol almaya karar veriyorsunuz. Bir çalılıktan geçerken, büyük bir yılanın arkadaşınızın ayak bileğini ısırdığını fark ediyorsunuz. Yılan hızla geri çekiliyor ve arkadaşınız ayak bileği şişmeye başlayınca panik içinde yere yığılıyor.

Adım 1: Durumu Değerlendirin

İlk olarak ne yaparsınız?

Arkadaşınızın paniğini nasıl kontrol altına alırsınız?

Yılanın türünü belirlemeye çalışır mıydınız?

Neden ya da neden yapmazdınız?

Hemen telefonunuzu kullanarak yardım çağırır mıydınız?

Adım 2: İlk Yardım Uygulayın

Isırılan bölgeye ne tür bir müdahale yapardınız?

Neler YAPMAMALISINIZ?

Yanlış bir ilk yardım uygulaması durumu nasıl daha da kötüleştirebilir?

Arkadaşınızı hareket ettirmeli misiniz?

Duraklayın ve Düşünün

Yılan Isırması

- Adım 3: Güvenli bir yere ulaşın ve destek sağlayın.
- Yardım gelene kadar arkadaşınızın durumunu nasıl stabilize edersiniz?
- İlk yardım çantanızdaki hangi malzemeler bu durumda yardımcı olabilir?
- Durumu kurtarma ekibine nasıl bildirir ve onları bulduğunuz yere nasıl yönlendirirsiniz?

Resim 9. trekking (H.Berktaş tarafından firefly.adobe aracılığıyla yapay zeka ile oluşturulmuştur)

İlham Veren Eylemler ve Rol Modeller

Toplumsal Dayanışma ve İşbirliği: Gerçek Hayattan Örnekler

Bu bölüm, bireysel becerilerin yanı sıra, bir topluluk olarak bir araya gelmenin ve kaynakları paylaşmanın afetler karşısında nasıl güçlü bir etki yaratabileceğini göstermektedir.

Örnek: Türkiye'deki Orman Köylüleri ve Afet Gönüllüleri Türkiye'de meydana gelen büyük orman yangınları sırasında, yerel köylüler yangınların tehdidi altında kalmakla kalmadılar, aynı zamanda mücadelenin ön saflarında yer aldılar.

Bölgeye ilişkin bilgileri ve yerel uzmanlıkları, itfaiye ve AFAD gibi profesyonel ekiplere hayati destek sağladı.

İlham Veren Eylemler ve Rol Modeller

Pratik Katkılar:Su Yönetimi:

Köylüler, kendi arazilerindeki kuyulardan ve tanklardan aldıkları su gibi kendi kaynaklarını kullanarak itfaiye ekiplerine su taşıdılar.

Traktörler veya basit kovalar kullanarak profesyonel araçların ulaşamadığı yerlere su taşıdılar.

Rehberlik ve Lojistik Destek:

Bölgeyi tanımayan ekiplere yangına giden en hızlı ve en güvenli yolları gösterdiler, böylece zaman kaybı önlendi ve daha hızlı müdahale edildi.

Doğrudan Yangın Söndürme:

Gönüllüler ve köylüler, profesyonel ekiplerle birlikte çalışarak, yangınların yayılmasını yavaşlatmak ve kontrol altına almak için kürekler ve temel aletler kullandılar.

Neden Rol Model Oldukları:

Bu örnekler, bir felaketin sadece profesyonel ekiplerin işi değil, toplumun sorunu olduğunu kanıtlıyor. Bireyler inisiyatif aldığı anda, yerel bilgilerini paylaştığında ve karşılıklı yardımda bulunduğunda, bu en zor anlarda bile büyük bir umut kaynağı ve güç çarpanı olabilir.

Co-funded by
the European Union

Sonuç: Önemli Mesajlar

- **Önleme Birincil Önem Taşır:** Orman yangınlarının çoğu insan kaynaklıdır. Yangın önleme, yangın söndürmeden daha önemlidir.
- **Her Zaman Yedek Bir Planınız Olsun:** Tek bir navigasyon veya iletişim yöntemine güvenmek yerine, GPS gibi teknolojilerle birlikte harita ve pusula gibi geleneksel yöntemleri kullanmak hayati önem taşır.
- **Doğru Bilgi Hayat Kurtarır:** Yılan ısırması veya hipotermi gibi durumlarda, yanlış yöntemlerden (turnike gibi) kaçınmak ve güncel, bilimsel protokollere uymak çok önemlidir.

Daha fazla keşfetmek için

Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi

<https://www.afad.gov.tr/afadem/>

Afet ve Acil Durum Eğitim Merkezi, kısaca AFADDEM, 17 Kasım 1960 tarihli 7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu'nun 23 ve 32. maddeleri uyarınca, sivil savunma ile ilgili eğitim ve öğretim vermek üzere Sivil Savunma Genel Müdürlüğü tarafından “Sivil Savunma Koleji” adı altında kurulmuştur.

AFAD Gönüllülük Sistemi <https://gonullu.afad.gov.tr/>

Bunlar, afet ve acil durumlar öncesinde, sırasında ve sonrasında, dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma amacıyla, tamamen kendi iradeleriyle, bireysel çıkarlarını gözetmeden, maddi beklentileri olmaksızın ve yalnızca topluma fayda sağlama arzusuyla, fiziksel güçlerini, zamanlarını, bilgilerini, becerilerini ve deneyimlerini kullanarak toplum hizmetine katkıda bulunan kişilerdir.

Orman Genel Müdürlüğü Orman yangınları hakkında bilgilendirici kamu hizmeti duyurusu

<https://www.youtube.com/watch?v=entvpBGC4As>

Federal Acil Durum Yönetim Ajansı (FEMA)

FEMA YouTube sayfası. Orman yangınları hakkında bilgilendirme videosu

<https://www.youtube.com/watch?v=tWhTdfHQQws>

Vahşi kamp için yanıma aldıklarım <https://www.youtube.com/shorts/cxHLjyPuVsA>

Yaralanmalarda RICE yöntemi nedir? <https://www.youtube.com/watch?v=PxCac1HzoJ8>

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

- Adem Öcal, Uğur Çakır, Şeyma Özelmacı; Orman Yangınlarında Gönüllü Arama Kurtarma Ekiplerinin Tahliye Deneyimleri: 2021 Akdeniz Orman Yangınları
- Milli Eğitim Bakanlığı, Pusula Hataları Ders Notları
- Galip Usta, Afet Yönetimine Odaklanarak Orman Yangınlarını Değerlendirme
- <https://www.enerjisauretim.com.tr/blog/yasam/orman-yanginlarinin-nedenleri-ve-onleme-yontemleri>
- <https://www.afad.gov.tr/ormanlarimiz-kul-olmasin>
- http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/Pusula%20Hatalar%C4%B1.pdf
- <https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi/hipotermi-nedir>
- <https://hastane.comu.edu.tr/arsiv/haberler/yilan-sokmalarinda-ilk-mudahale-nasil-olmali-r560.html>
- <https://www.memorial.com.tr/saglik-rehberi/hipotermi-nedir>
- <https://www.livhospital.com/hipotermi-nedir>
- <https://dogahospital.com/spor-yaralanmalarinda-ilk-yardim/>
- <https://dogahospital.com/spor-yaralanmalarinda-ilk-yardim/>
- <https://www.mayoclinic.org/about-mayo-clinic/contact>
- https://biomedicalsciences.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0011/2011007/Snakebite_firstaid_ANG_AVRU.pdf
- <https://www.snakebitefoundation.org/blog/2018/9/6/how-to-survive-a-snakebite-in-the-wilderness>
- <https://www.healthxchange.sg/how-to-manage/medical-emergencies/snake-bites-dos-and-donts>
- <https://www.mayoclinic.org/first-aid/first-aid-sprain/basics/art-20056622>

Bu eğitim modülünü oluşturmak için kullanılan kaynaklar

- https://esco.ec.europa.eu/system/files/2021-07/c76e9fb7-5dc3-4e8a-ae68-003fea83b0baMSWG_13-05_Report_on_the_transversal_skills_terminology.pdf
- <https://www.ebsco.com/research-starters/literature-and-writing/wilderness-survival>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Hayatta_kalma_kiti
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1600348>
- <https://ca.news.yahoo.com/eu-failing-prevent-forest-fires-153035387.html>
- https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/wildfires_en
- https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/wildfires_en
- <https://revolve.media/features/the-eu-green-deal-biodiversity-and-forests-ingredients-for-success>
- <https://www.edf.org/climate/heres-how-climate-change-affects-wildfires>
- <https://library.fiveable.me/key-terms/natural-human-disasters/wilderness-search-and-rescue>
- <https://disasterphilanthropy.org/resources/shelter/>
- <https://www.scouting.org/health-and-safety/wilderness-fa/>
- 14 ve 15 numaralı slaytlardaki semboller, gamma ai web sitesinde A. Eşiyok tarafından üretilmiştir.

ORTAKLIK

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

VET-READY İLE KOLAYLIKLA ÖĞRENİN

Ünite 3 ORMAN AFETLERİ FARKINDALIĞI VE VAHŞİ DOĞADA HAYATTA KALMA

EĞİTİM MODÜLÜ 16: Orman Afetlerinde Hayat Kurtaran Temel Beceriler

TAKİP EDİN

<https://vetready.eu/>